

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (yhdeksäs jaosto)

4 päivänä maaliskuuta 2021 *

Ennakkoratkaisupyyntö – Jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentäminen –
Kasvinsuojeluaineiden markkinoille saattaminen – Asetus (EY) N:o 1107/2009 – 52 artiklan 1 kohta –
Rinnakkaisvalmisteiden kauppaa koskeva lupa – Kyseisen luvan henkilökohtaisuus

Asiassa C-912/19,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka Oberlandesgericht Düsseldorf (Düsseldorfin ylioikeus, Saksa) on esittänyt 4.12.2019 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 13.12.2019, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Agrimotion S.A.

vastaa

ADAMA Deutschland GmbH,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (yhdeksäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja N. Piçarra sekä tuomarit S. Rodin (esittelevä tuomari) ja K. Jürimäe,

julkisasiamies: E. Tanchev,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- Agrimotion S.A., edustajanaan C. Schmalschläger, Rechtsanwalt,
- ADAMA Deutschland GmbH, edustajanaan K. Welkerling, Rechtsanwalt,
- Euroopan komissio, asiamiehinnään F. Castilla Contreras, B. Eggers ja I. Naglis,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee kasvinsuojeluaineiden markkinoille saattamisesta sekä neuvoston direktiivien 79/117/ETY ja 91/414/ETY kumoamisesta 21.10.2009 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1107/2009 (EUVL 2009, L 309, s. 1) 52 artiklan tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat Agrimotion S.A. ja ADAMA Deutschland GmbH ja joka koskee sitä, että ensin mainittu markkinoi kasvinsuojeluaineita Saksassa.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

- 3 Asetuksen N:o 1107/2009 johdanto-osan kahdeksannessa ja yhdeksännessä perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(8) Tämän asetuksen tarkoituksena on varmistaa sekä ihmisten ja eläinten terveyden että ympäristön korkeatasoinen suojelu ja turvata samalla yhteisön maatalouden kilpailukyky. – –

(9) Jotta voitaisiin poistaa niin pitkälti kuin mahdollista olemassa olevien kasvinsuojeluaineiden kaupan esteet, jotka johtuvat suojelun erilaisista tasoista jäsenvaltioissa, tässä asetuksessa olisi myös annettava yhdenmukaistetut tehoaineiden hyväksymistä ja kasvinsuojeluaineiden markkinoille saattamista koskevat säännöt, mukaan lukien ne, jotka koskevat lupien vastavuoroista tunnustamista ja rinnakkaisvalmisteiden kauppaa. Tämän asetuksen tarkoituksena on näin ollen lisätä kasvinsuojeluaineiden vapaata liikkuvuutta ja parantaa niiden saatavuutta jäsenvaltioissa.”

- 4 Asetuksen N:o 1107/2009 III luvussa, joka koskee kasvinsuojeluaineita, on kaksi jaksoa. Sen 1 jakso, jonka otsikko on ”Lupa”, jakautuu kuuteen alajaksoon. Asetuksen 1, 2 ja 5 alajakson otsikot ovat ”Vaatimukset ja sisältö”, ”Menettely” ja ”Erytystapaukset”.
- 5 Kyseisen asetuksen III luvun 1 jakson 1 alajaksossa olevassa 28 artiklassa, jonka otsikko on ”Markkinoille saattamista ja käyttöä koskeva lupa”, säädetään seuraavaa:

”1. Kasvinsuojeluainetta ei saa saattaa markkinoille tai käyttää, ellei sille ole annettu kyseisessä jäsenvaltiossa lupaa tämän asetuksen mukaisesti.

2. Poiketen siitä, mitä 1 kohdassa säädetään, lupaa ei vaadita seuraavissa tapauksissa:

--

- e) sellaisten kasvinsuojeluaineiden markkinoille saattaminen ja käyttö, joille on myönnetty lupa rinnakkaisvalmisteiden kauppaan 52 artiklan mukaisesti.”
- 6 Mainitun asetuksen 33 artiklan, jonka otsikko on ”Lupaa tai luvan muuttamista koskeva hakemus” ja joka kuuluu III luvun 1 jakson 2 alajaksoon, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Hakijan, joka haluaa saattaa kasvinsuojeluaineen markkinoille, on haettava lupaa tai luvan muutosta itse tai edustajan kautta jokaisessa jäsenvaltiossa, jossa kasvinsuojeluaine aiotaan saattaa markkinoille.”

- 7 Saman asetuksen 52 artiklan, jonka otsikko on ”Rinnakkaisvalmisteiden kauppa” ja joka kuuluu III luvun 1 jakson 5 alajaksoon, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Kasvinsuojeluaine, joka sallitaan yhdessä jäsenvaltiossa (alkuperäjäsenvaltio), voidaan, edellyttäen, että myönnetään lupa rinnakkaisvalmisteiden kauppaan, ottaa käyttöön tai saattaa markkinoille taikka sitä voidaan käyttää toisessa jäsenvaltiossa (käyttöönottojäsenvaltio), jos tämä jäsenvaltio toteaa, että kasvinsuojeluaine on koostumukseltaan samanlainen kuin sen alueella jo sallittu kasvinsuojeluaine (viiteaine). Hakemus toimitetaan käyttöönottojäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymys

- 8 ADAMA Deutschland, joka on Saksaan sijoittautunut yritys, markkinoi tässä jäsenvaltiossa kasvinsuojeluaineita, joille se on saanut myyntiluvan. Se myy näitä kasvinsuojeluaineita myös muissa jäsenvaltioissa, joissa Puolaan sijoittautunut yritys Agrimotion ostaa niitä saattaakseen ne uudelleen markkinoille ja markkinoidakseen niitä Saksassa.
- 9 Ennen kasvinsuojeluaineiden tuontia Saksaan Agrimotionin on varustettava ne uusilla pakkausmerkinnöillä, joissa ilmoitetaan muun muassa Agrimotionin nimi, kasvinsuojeluaineen uusi nimi, Saksassa jo hyväksytyn viiteaineen nimi ja rinnakkaisvalmisteiden kauppa koskevan luvan haltijan nimi Saksassa, tässä tapauksessa Bernbeck LLP.
- 10 Koska ADAMA Deutschland katsoi, ettei Agrimotionilla ollut oikeutta markkinoida pääasiassa kyseessä olevia kasvinsuojeluaineita Saksassa, koska rinnakkaisvalmisteiden kauppa koskevan luvan haltija oli Bernbeck eikä Agrimotion, se nosti Landgericht Düsseldorfissa (Düsseldorfin alueellinen alioikeus, Saksa) kanteen, jotta tämä yhtiö veloitettaisiin lopettamaan kyseisten tuotteiden markkinointi.
- 11 Landgericht Düsseldorf hyväksyi tämän vaatimuksen ja totesi lisäksi Agrimotionin olevan velvollinen korvaamaan ADAMA Deutschlandille aiheutuneen vahingon. Kyseinen tuomioistuin nojautui siihen, ettei Agrimotion voinut vedota Bernbeckille myönnettyyn rinnakkaisvalmisteiden kauppa koskevaan lupaan, koska tällainen lupa on asetuksen N:o 1107/2009 52 artiklan 4 kohdan toisen alakohdan nojalla luonteeltaan henkilökohtainen.
- 12 Agrimotion valitti tästä päätöksestä Oberlandesgericht Düsseldorfin (Düsseldorfin alueellinen ylioikeus, Saksa) ja väitti, että Saksan toimivaltaisen viranomaisen eli Bundesamt für Verbraucherschutz und Lebensmittelsicherheitin (liittovaltion kuluttajansuoja- ja elintarviketurvallisuusvirasto, Saksa) ilmaiseman oikeudellisen kannan ja muissa jäsenvaltioissa noudatetun käytännön mukaisesti se voi vedota Bernbeckille myönnettyyn rinnakkaisvalmisteiden kauppa koskevaan lupaan, koska viimeksi mainitun yhtiön nimi sisältyy kasvinsuojeluaineiden uusiin pakkausmerkintöihin.
- 13 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii, onko asetuksen N:o 1107/2009 52 artiklaa tulkittava Agrimotionin puoltaman näkemyksen mukaisesti.
- 14 Se korostaa, että unionin tuomioistuin katsoi 8.11.2007 antamassaan tuomiossa Escalier ja Bonnarel (C-260/06 ja C-261/06, EU:C:2007:659, 37 kohta ja sitä seuraavat kohdat), että kasvinsuojeluaineiden vaarallisuuden ja niiden käyttöön liittyvien riskien vuoksi tarve varmistaa tehokkaasti ja luotettavasti kasvinsuojeluaineiden markkinoille saattamisesta 15.7.1991 annetun neuvoston direktiivin 91/414/ETY (EYVL 1991, L 230, s. 1) vaatimusten noudattaminen oli omiaan oikeuttamaan myyntiluvan henkilökohtaisuuden. Osassa Saksan oikeuskäytäntöä ja oikeuskirjallisuutta katsotaan kuitenkin, että tätä oikeuskäytäntöä sovelletaan myös asetuksen N:o 1107/2009, jolla kumottiin ja korvattiin direktiivi 91/414, soveltamisalalla erityisesti siksi, että kyseisen asetuksen 52 artiklan 4 kohdan toisessa alakohdassa säädetään mahdollisuudesta myöntää useita rinnakkaisvalmisteiden kauppa koskevia lupia samalle tuotteelle.

- 15 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on kuitenkin epävarma tästä näkemyksestä ja korostaa, että asetuksen N:o 1107/2009 tavoitteena on, kuten sen johdanto-osan yhdeksännestä perustelukappaleesta ilmenee, ”poistaa niin pitkälti kuin mahdollista olemassa olevien kasvinsuojeluaineiden kaupan esteet, jotka johtuvat suojelun erilaisista tasoista jäsenvaltioissa”.
- 16 Lisäksi nyt esillä olevan kaltaisessa tilanteessa, jossa yritys, joka saattaa kyseessä olevan kasvinsuojeluaineen markkinoille, ei ole se, jolle on myönnetty rinnakkaisvalmisteiden kauppaa koskeva lupa, rinnakkaisvalmisteiden kauppaa koskevan luvan haltijan ilmoittaminen kyseisen tuotteen pakkausmerkinnässä voi tehdä mahdolliseksi kasvinsuojeluaineiden vaarallisuuteen liittyvien lakisäätöjen vaatimusten noudattamisen ja niiden käyttöön liittyvien riskien tehokkaan ja luotettavan tarkistamisen.
- 17 Lopuksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin huomauttaa, että tietyissä jäsenvaltioissa rinnakkaisvalmisteiden kauppaa koskevaan lupaan liittyvissä asiakirjoissa erotetaan toisistaan luvan haltija ja kasvinsuojeluaineen maahantuojat.
- 18 Tässä tilanteessa Oberlandesgericht Düsseldorf on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Voiko yritys, joka saattaa alkuperäjäsenvaltiossa sallitun kasvinsuojeluaineen markkinoille käyttöönottojäsenvaltiossa, vedota käyttöönottojäsenvaltiossa toimivaltaisen viranomaisen kolmannelle yritykselle myöntämään rinnakkaisvalmisteiden kauppaa koskevaan lupaan, kun kanistereissa, jotka on täytetty kasvinsuojeluaineella ja joissa se saatetaan markkinoille käyttöönottojäsenvaltiossa, mainitaan luvanhaltija sekä ainetta maahantuova yritys? Mitkä ovat lisävaatimukset, jos niitä on?”

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

- 19 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedusteleo kysymyksellään lähinnä, onko asetuksen N:o 1107/2009 52 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että ainoastaan rinnakkaisvalmisteiden kauppaa koskevan luvan haltija voi saattaa kasvinsuojeluaineen kyseisen luvan myöntäneen jäsenvaltion markkinoille.
- 20 Mainitun säännöksen mukaan kasvinsuojeluaine, joka sallitaan yhdessä jäsenvaltiossa, voidaan, edellyttäen, että myönnetään lupa rinnakkaisvalmisteiden kauppaan, ottaa käyttöön tai saattaa markkinoille taikka sitä voidaan käyttää toisessa jäsenvaltiossa, jos tämä jäsenvaltio toteaa, että kasvinsuojeluaine on koostumukseltaan samanlainen kuin sen alueella jo sallittu kasvinsuojeluaine (viiteaine).
- 21 Tässä yhteydessä on muistettava, että unionin oikeussäännön tulkinta edellyttää, että huomioon otetaan paitsi sen sanamuoto myös asiayhteys, johon se kuuluu, sen yleinen rakenne sekä sen toimen tavoitteet ja päämäärät, jonka osa se on. Unionin oikeussäännön syntyhistoriasta voi myös ilmetä sen tulkinnan kannalta merkityksellisiä seikkoja (ks. vastaavasti tuomio 25.6.2020, A. ym. (Tuulivoimalat – Aalter ja Nevele), C-24/19, EU:C:2020:503, 37 kohta).
- 22 Asetuksen N:o 1107/2009 52 artiklan 1 kohdan sanamuodosta on todettava, ettei yksinään sen perusteella voida vastata kysymykseen siitä, onko tätä säännöstä tulkittava siten, että ainoastaan rinnakkaisvalmisteiden kauppaa koskevan luvan haltija voi saattaa kasvinsuojeluaineen markkinoille luvan myöntäneessä jäsenvaltiossa.
- 23 Tällainen tulkinta on sitä vastoin perusteltu sekä kyseisen asetuksen yleisen rakenteen ja tavoitteen että sen 52 artiklan 1 kohdan syntyhistorian perusteella.

- 24 Asetuksen N:o 1107/2009 yleisestä rakenteesta on nimittäin todettava, että kyseisen asetuksen III luvun 1 jakson, jonka otsikko on ”Lupa”, 2 alajaksoissa, jonka otsikko on ”Menettely”, säännellään kasvinsuojeluaineiden markkinoille saattamista jäsenvaltiossa koskevien hakemusten tavanomaista tarkastelumenettelyä.
- 25 Mainitun asetuksen 33 artiklan, joka kuuluu kyseiseen 2 alajaksoon, 1 kohdassa säädetään, että ”hakijan, joka haluaa saattaa kasvinsuojeluaineen markkinoille, on haettava lupaa tai luvan muutosta itse tai edustajan kautta jokaisessa jäsenvaltiossa, jossa kasvinsuojeluaine aiotaan saattaa markkinoille”.
- 26 Tästä seuraa, että kasvinsuojeluaineelle myönnetty lupa on luonteeltaan henkilökohtainen, joten sen haltija ei voi luovuttaa sitä toiselle henkilölle.
- 27 Sama koskee asetuksen N:o 1107/2009 52 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua rinnakkaisvalmisteiden kauppaa koskevaa lupaa.
- 28 Asetuksen 5 alajakson, jonka otsikko on ”Erityistapaukset” ja johon kyseinen 52 artiklan 1 kohta kuuluu, on osa samaa jaksoa kuin asetuksen N:o 1107/2009 33 artikla eli III luvun 1 jaksoa. Kyseisen asetuksen 28 artiklan 2 kohdan e alakohdasta ilmenee lisäksi, että sen 52 artikla on poikkeus pääsäännöstä, jonka mukaan kasvinsuojeluaineen saa saattaa markkinoille tai sitä saa käyttää vain, jos sille on annettu lupa asianomaisessa jäsenvaltiossa. Näin ollen tätä säännöstä on tulkittava suppeasti.
- 29 Asetuksen N:o 1107/2009 52 artiklan 1 kohdassa ei kuitenkaan säädetä, että muu henkilö kuin rinnakkaisvalmisteiden kauppaa koskevan luvan haltija voisi saattaa kasvinsuojeluaineen markkinoille käyttöönottojäsentä jäsenvaltiossa. Näin ollen on katsottava, että tämä lupa on luonteeltaan henkilökohtainen, samoin kuin kasvinsuojeluaineelle annettu lupa.
- 30 Lisäksi asetuksen N:o 1107/2009 52 artiklassa tarkoitettujen rinnakkaiskaupan järjestelmän soveltaminen riippuu muun muassa kyseisen asetuksen 33 artiklassa säädetyn lupajärjestelmän soveltamisesta, koska ensin mainitun säännöksen mukaan rinnakkaisvalmisteiden kauppaa koskeva lupa voidaan myöntää vain sellaiselle kasvinsuojeluaineelle, joka on koostumukseltaan samanlainen kuin käyttöönottojäsentä jäsenvaltion alueella jo sallittu kasvinsuojeluaine, jota kutsutaan kyseisessä säännöksessä ”viiteaineeksi”.
- 31 Jos katsottaisiin, että rinnakkaisvalmisteiden kauppaa koskeva lupa ei ole luonteeltaan henkilökohtainen, tästä aiheutuisi haittaa kyseisen asetuksen johdonmukaisuudelle siltä osin kuin henkilö, joka ei ole tällaisen luvan haltija, voisi tuoda kasvinsuojeluaineen jäsenvaltion markkinoille, kun taas ainoastaan viiteainetta varten näille samoille markkinoille myönnetyn luvan haltijalla on oikeus saattaa tämä tuote markkinoille.
- 32 Lisäksi asetuksen N:o 1107/2009 52 artiklan 1 kohdan tulkintaa siten, että rinnakkaisvalmisteiden kauppaa koskeva lupa on luonteeltaan henkilökohtainen, tukee kyseisen asetuksen johdanto-osan kahdeksas ja yhdeksäs perustelukappale.
- 33 Näiden perustelukappaleiden mukaan asetuksen N:o 1107/2009 tarkoituksena on varmistaa sekä ihmisten ja eläinten terveyden että ympäristön korkeatasoinen suojeleminen ja turvata samalla Euroopan unionin maatalouden kilpailukyky sekä lisätä kasvinsuojeluaineiden vapaata liikkuvuutta ja parantaa niiden saatavuutta jäsenvaltioissa poistamalla suojelun erilaiset tasot jäsenvaltioissa sekä yhdenmukaistamalla lupien vastavuoroista tunnustamista ja rinnakkaisvalmisteiden kauppaa koskevat säännöt.

- 34 Näin ollen sen myöntäminen, että rinnakkaisvalmisteiden kauppaa koskeva lupa on luonteeltaan henkilökohtainen, edistää ihmisten ja eläinten terveyden sekä ympäristön suojelun korkean tason takaamista koskevaa tavoitetta, ja se on myös täysin sopusoinnussa sen logiikan kanssa, että asetuksella N:o 1107/2009 yhdenmukaistetaan rinnakkaiskauppaa koskevia sääntöjä kasvinsuojeluaineiden vapaan liikkuvuuden lisäämiseksi.
- 35 Tästä on muistutettava, että 8.11.2007 annettussa tuomiossa Escalier ja Bonnarel (C-260/06 ja C-261/06, EU:C:2007:659, 40–42 kohta) on todettu, että rinnakkaisvalmisteiden kauppaa koskevan luvan henkilökohtaisuus on perusteltua muun muassa siksi, että on tarpeen ehkäistä kyseessä olevan tuotteen virheellisen tai väärinkäytön vaara.
- 36 Vaikka pitääkin paikkansa, että kyseinen tuomio annettiin direktiivin 91/414 eikä asetuksen N:o 1107/2009 osalta, kyseisen asetuksen syntyhistoriasta ja erityisesti neuvoston vahvistamasta yhteisestä kannasta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen antamiseksi kasvinsuojeluaineiden markkinoille saattamisesta 22.9.2008 annetun komission tiedonannon (KOM(2008) 578 lopullinen) 3.2 kohdasta ilmenee, että unionin lainsäätäjä otti kyseisen tuomion huomioon antaessaan asetuksen N:o 1107/2009.
- 37 Kaiken edellä esitetyn perusteella ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen kysymykseen on vastattava, että asetuksen N:o 1107/2009 52 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että ainoastaan rinnakkaisvalmisteiden kauppaa koskevan luvan haltija voi saattaa kasvinsuojeluaineen kyseisen luvan myöntäneen jäsenvaltion markkinoille.

Oikeudenkäyntikulut

- 38 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (yhdeksäs jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Kasvinsuojeluaineiden markkinoille saattamisesta sekä neuvoston direktiivien 79/117/ETY ja 91/414/ETY kumoamisesta 21.10.2009 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1107/2009 52 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että ainoastaan rinnakkaisvalmisteiden kauppaa koskevan luvan haltija voi saattaa kasvinsuojeluaineen kyseisen luvan myöntäneen jäsenvaltion markkinoille.

Allekirjoitukset